

Informacja Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku

z dnia 29 października 2020 r.

w sprawie roli startupów w budowaniu konkurencyjności pomorskiej gospodarki

Rola start-upów w budowaniu konkurencyjności pomorskiej gospodarki

Innowacyjność regionalnych przedsiębiorstw jest istotnym czynnikiem, który decyduje o konkurencyjności regionów. Gospodarka oparta na wiedzy nie może rozwijać się bez innowacyjnych przedsiębiorstw realizujących nowatorskie przedsięwzięcia, czyli startupów. Startupy mają dość krótką historię w realiach polskiej gospodarki, a dojrzałość polskiego ekosystemu startupów znajduje się na średnim poziomie, niemniej jednak rośnie ich znaczenie dla gospodarki, w tym regionalnej. Dominacja Warszawy pod względem koncentracji firm technologicznych systematycznie się zmniejsza, a Trójmiasto jest wymieniane jako jeden z pięciu największych start-upowych ekosystemów w Polsce – obok stolicy, Wrocławia, Krakowa, Lublina. W tych pięciu ośrodkach funkcjonuje ponad 65% wszystkich spółek technologicznych w Polsce.

W Pomorskiem istnieje kilka sektorów gospodarki, dzięki którym przy zaangażowaniu rodzimych startupów można wzmocnić pozycję międzynarodową regionu. Należy do nich przede wszystkim sektor technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT), który w wyniku zmian postpandemicznych na rynku wzmocnił swoją pozycję. Ze względu na duży potencjał regionu w tym obszarze władze regionalne uruchomiły w 2015 roku m.in. platformy współpracy w ramach Inteligentnych Specjalizacji Pomorza, w szczególności specjalizacji pn. „Technologie interaktywne w środowisku nasyconym informacyjnie”. Priorytetem jest również rozwijanie współpracy z uczelniami w ramach kreowania kompetencji oraz nowych firm z branży ICT. Jedną z najbardziej perspektywicznych i atrakcyjnych dziedzin wśród pomorskich startupów stanowi obecnie sztuczna inteligencja (AI). W Pomorskiem działają m.in.: AI Pomerania HUB (Agencja Rozwoju Pomorza), Digital Innovation Hub – DIH4.AI (firma VOICELAB), AI Bay – Zatoka Sztucznej Inteligencji (Politechnika Gdańska). Kolejną niszą do zagospodarowania przez strat-upy są z pewnością technologie kosmiczne, a w szczególności ich ukierunkowanie na gospodarkę morską, która stanowi naturalne bogactwo regionu.

Dziedziną gospodarki, która może stanowić dobry poligon badawczy dla start-upów jest także nowoczesna energetyka, w tym morskie farmy wiatrowe czy domy efektywne energetycznie. Obecnie jednym z najbardziej perspektywicznych obszarów dla start-upów jest sztuczna inteligencja. Jest to jednocześnie obszar, w którym funkcjonuje najwięcej czempionów (start-upy o szybkim wzroście i wysokim poziomie dochodów).

W zakresie wsparcia start-upów realizowanych jest wiele inicjatyw z poziomu krajowego, m.in. inicjatywy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości dot. programów akceleracyjnych i inkubacyjnych, np. Poland Prize, akcelerator Elektro ScaleUp, 6 Platform Startowych we wschodniej Polsce i 10 akceleratorów ScaleUp II. Oprócz tego wsparcia przedsiębiorstw tworzących innowacyjne rozwiązania udzielają też inne krajowe instytucje jak, np. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Polski Fundusz Rozwoju, czy Agencja Rozwoju Przemysłu.

Agencje i podmioty wspierające przedsiębiorczość, w tym start-upy funkcjonują również na szczeblach lokalnych. Ekosystem funkcjonujący w województwie pomorskim (parki technologiczne, centra badawczo-rozwojowe, ośrodki rozwoju technologii czy inkubatory przedsiębiorczości) stanowi solidny fundament sprzyjający rozwojowi start-upów. W regionie funkcjonuje cały szereg instytucji wspomagających firmy innowacyjne.

W Pomorskiem start-upy są jednym z ważniejszych elementów budowania ekosystemu sprzyjającego współpracy lokalnych firm z pomysłodawcami i innowatorami. Społeczność silnie związana ze start-upami koncentruje się wokół regionalnych instytucji otoczenia biznesu. Pomorski ekosystem start-upowy można określić jako zwinny, nowoczesny i partnerski. Funkcjonuje tu łącznie kilkanaście instytucji wspierających start-upy w szerokim zakresie, m.in. coworkingu – gdzie udostępniana jest przestrzeń do wspólnej pracy, z komfortowym, wyposażonym stanowiskiem pracy w otoczeniu innych start-upów. Regularnie organizowane są spotkania i wydarzenia dotyczące różnych aspektów zakładania i prowadzenia działalności, z udziałem ekspertów i praktyków. Przeprowadzane są warsztaty w zakresie: komunikacji, sprzedaży, projektowania produktów i usług, modelu biznesowego, UX, aspektów prawnych itd. Start-upy otrzymują wsparcie merytoryczne rozwoju pomysłów biznesowych także w formie konsultacji indywidualnych. Na szczególną uwagę zasługują instytucje oferujące kompleksowe wsparcie dla młodych firm, tj. Gdański Inkubator Przedsiębiorczości Starter, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny, Gdański Park Naukowo-Technologiczny czy O4 Coworking.

Pomorskie instytucje, m.in. Pomorski Fundusz Pożyczkowy, oferują także wsparcie finansowe dla projektów ukierunkowanych na utworzenie oraz zapewnienie trwałości nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw. W ramach finansowania działalności rozwojowej i inwestycyjnej, start-upy mogą korzystać z także funduszy venture capital. Natomiast te, które chcą wychodzić na rynki zewnętrzne, mogą liczyć na finansowanie w ramach Pomorskiego Brokera Eksportowego. Rozwojowi ekosystemu w regionie niewątpliwie pomaga obecność licznych ośrodków badawczo-rozwojowych, w tym zgromadzonych na uczelniach i spółkach celowych, np. EXCENTO na Politechnice Gdańskiej, Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Gdańskiego czy dużych firm, jak Amazon czy Intel.

Pomimo wielu działań podejmowanych przez sektor publiczny (rządowy oraz samorządowy) w zakresie tworzenia coraz lepszych warunków dla powstawania przedsięwzięć innowacyjnych, startupy borykają się z wieloma problemami i barierami w ich powstawaniu, funkcjonowaniu i zwiększaniu poziomu dojrzałości.

Jedną z nich jest brak koordynacji inicjatyw skierowanych do start-upów, zarówno na poziomie krajowym jak i regionalnym. Zintegrowane działania potrzebne są w różnych obszarach nie tylko bezpośrednio wspierających startupy, począwszy od nauczania przedsiębiorczości na różnych szczeblach edukacji, po tworzenie odpowiedniego klimatu społecznego i kulturowego dla innowacji i podejmowania ryzyka, czy zwiększanie atrakcyjności Polski dla specjalistów spoza kraju (Polska nie oferuje ułatwień w zatrudnianiu obcokrajowców i zakładaniu przez ich firm, zaś zagraniczni specjaliści stanowią znaczący udział w zatrudnionych w startupów w najbardziej rozwiniętych pod tym względem krajach).

Koordinację działań utrudnia m.in. brak jednolitej metodologii oraz centralnego ośrodka gromadzącego i prezentującego usystematyzowane dane o start-upach, co powoduje ich rozbieżność oraz nieporównywalność, uniemożliwiającą weryfikowanie tempa i kierunku rozwoju tego środowiska. Doganiając najbardziej dojrzałe systemy na świecie, niezbędne jest stworzenie systemu monitorowania start-upów umożliwiającego optymalne ukierunkowanie interwencji w tym zakresie.

Wciąż niski jest udział startupów finansowanych przez kapitał wysokiego ryzyka. Problemem jest mała liczba funduszy VC i mała konkurencja między nimi. Dlatego większość inwestycji w startupy w Polsce odbywa się z udziałem środków publicznych, w tym unijnych. Nie przekłada się to na jakość pomysłów oraz ich monetyzację. Konieczne jest rozszerzenie wachlarza źródeł finansowania, ze szczególnym podkreśleniem źródeł prywatnych, by

ekosystem finansowania innowacji dojrzewał i był coraz bardziej niezależny od finansowania ze środków unijnych w ramach programów operacyjnych..

Innowacja poza kapitałem potrzebuje nauki, natomiast wciąż niewystarczający jest udział startupów współpracujących z uczelniami. Konieczne jest stworzenie systemu zachęt, w tym dla naukowców w zakresie komercjalizacji wyników prac naukowych. Potrzebą o istotnym znaczeniu dla startupów jest także zwiększenie dostępności danych gromadzonych w urzędach i instytucjach publicznych (*public open data*), stanowiących często podstawę dla nowych, innowacyjnych rozwiązań wdrażanych przez startupy.

Pomimo, że koszty zakładania startupów w Polsce maleją, wciąż są dużo wyższe niż w innych krajach Europy, w tym Europy Środkowo-Wschodniej. Niepokojący jest zwłaszcza pogłębiający się rozdźwięk w stosunku do krajów bałtyckich. Oczekujemy szerokich i otwartych konsultacji społecznych na temat zmian legislacyjnych, w tym fiskalnych, wspierających rozwój ekosystemu startupowego.

Przewodniczący
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w Gdańsku


Mieczysław Struk